

Провадження автоцивільної відповідальності:

підсумки діяльності за 9 місяців 2010 року

**Олена
УЛЯНИЦЬКА,**
начальник відділу
звітності, аналітики та
методології МТСБУ

Моніторинг ринку ОСЦПВВНТЗ за дев'ять місяців 2010 року, порівняно з аналогічними періодами попередніх років, дозволив визначити особливості його розвитку, виділити найвиразніші тенденції та закономірності.

Насамперед в аналізованому періоді, як і в 2005-2009 роках, підтверджується дієвість та ефективність Закону України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" (далі – Закон). Водночас консервативний підхід, який залишив невирішеними ряд надзвичайно важливих проблем, гостро актуалізував не стільки внесення до Закону цілого ряду змін та доповнень, скільки невідкладність підготовки нової концепції провадження обов'язкового страхування автоцивільної відповідальності, особливо із забезпечення фінансової стійкості членів Бюро, врегулювання страхових випадків за внутрішніми договорами страхування.

Одним з першочергових кроків у визначеному напрямку став комплексний підхід до перегляду лімітів відповідальності страховика за внутрішніми договорами обов'язкового страхування автоцивільної відповідальності, базового страхового платежу, коригуючих коефіцієнтів на фоні кількісних та якісних змін у дорожньому трафіку, зростаючого рівня інфляції та індексу споживчих цін.

Незважаючи на відчайдушний супротив опонентів щодо такого перегляду, все-таки переміг здоровий глузд – необхідність підвищення рівня гарантій потерпілим внаслідок дорожньо-транспортних пригод одночасно із забезпеченням фінансової платоспроможності учасників страхового ринку – членів МТСБУ. Досягнення відповідного соціально-економічного ефекту від цього виду страхування було б неможливим без прийняття непопулярних рішень та рішучих кроків.

З цією метою МТСБУ здійснило дослідження адекватності базового страхового платежу та коригуючих коефіцієнтів, зро-

било прогноз основних фінансових показників з цього виду страхування на 2010 рік та ініціювало перед Держфінпослуг збільшення лімітів відповідальності страховиків. В рамках такого дослідження було розраховане нове значення базового страхового платежу при підвищених розмірах лімітів відповідальності страховика за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю та майну потерпілих, здійснений розрахунок реальних значень коригуючих коефіцієнтів для кожного з типів внутрішніх договорів страхування. У свою чергу, Держфінпослуг 30.08.2010 року оприлюднив Розпорядження №566 від 9 липня 2010 року "Про деякі питання здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів".

Цим Розпорядженням встановлені обов'язкові ліміти відповідальності страховика за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів – у розмірі 50 тис. гривень за шкоду, заподіяну майну потерпілого, та 100 тис. гривень за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю потерпілого, а також внесені зміни до базового страхового платежу за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів та коригуючих коефіцієнтів. Крім вищезазначеного, внесені також зміни до Ліцензійних умов провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, затверджене Положення про єдину централізовану базу даних щодо обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Сьогодні право на здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів отримали 86 страхових компаній – членів МТСБУ, 14 з яких мають юридичне право на провадження обов'язкового міжнародного страхування автоцивільної відповідальності "Зелена картка".

Згідно із звітними даними членів Бюро, у січні-вересні 2010 року збереглася стала тенденція, що спостерігалася впродовж 2005-2009 років, до зростання результатів за всіма базовими показниками здійснення ОСЦПВВНТЗ (табл. 1).

Кількість укладених договорів страхування та сума страхових платежів у січні-вересні 2010 року, порівняно з аналогічним періодом 2009-го (табл. 1 та рис. 1), зросли на 24%.

Одним з факторів, який обумовлював особливість провадження цього виду страхування за визначений період, є зміни у структурі укладених договорів страхування – зменшення кількості короткострокових, відповідне зростання частки довгострокових, насамперед річних договорів. За умови збереження такої тенденції у найближчій перспективі спостерігатиметься певне зростання збитковості даного виду страхування.

Як показано на рис.2, у січні-вересні 2010 року дещо зросла (на 0,2 грн.) середня вартість страхового полісу – з 187,4 грн. у 2009-му до 187,6 грн. у 2010-му. Більшість таких полісів була реалізована за звичайними тарифами. На середню вартість страхового полісу протягом року впливав сезонний фактор.

Таблиця 1. Динаміка здійснення ОСЦПВВТЗ страховиками – членами МТСБУ у січні-вересні 2009-2010 років

Показники	Січень-вересень 2009 року	Січень-вересень 2010 року	Приріст, % (+/-)
Кількість укладених договорів страхування, шт.	4 891 962	6 060 209	+24
Сума отриманих страхових платежів, грн.	916 811 816	1 136 931 610	+24
Кількість отриманих заяв про відшкодування, шт.	58 202	69 396	+19
Кількість врегульованих заяв про відшкодування, шт.	53 200	68 690	+24
Сума здійснених відшкодувань, грн.	378 194 008	514 808 272	+36

За 9 місяців 2010 року, порівняно з відповідним періодом 2009-го, відбулося значне зростання (понад 36%) суми здійснених членами Бюро страхових відшкодувань за наслідками страхових випадків. Загальний обсяг таких виплат за січень-вересень 2010 року склав 514,8 млн. грн. (рис. 3).

Характерним для даного періоду, з точки зору соціальної значущості провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, є зростання середнього рівня виплат (відношення суми здійснених виплат до суми отриманих премій) за такими договорами. За 9 місяців 2010 року, порівняно з аналогічним періодом 2005-го (з часу набрання чинності базового Закону), середній рівень виплат зріс у 10 разів і досяг рівня 45,28% (рис. 4).

Для 2010 року характерне також утримання тенденції до зростання (на 12,3%) середнього розміру здійсненого страхового відшкодування (рис. 5). Водночас, починаючи з 2006 року, темпи приросту середнього розміру здійсненого страхового відшкодування уповільнювалися – з 23,8% (у 2006-му) до 12,3% (у 2010-му).

Серед факторів, що впливатимуть на частотність настання страхових випадків та загальний обсяг страхових відшкодувань, – введення (за прогнозами, з середини 2011 року) європротоколу для спрощення і прискорення процедури оформлення обставин дорожньо-транспортних пригод на території України. Як свідчить практичний досвід європейських країн, заміна способу фіксації обставин ДТП запровадженням європротоколу про дорожньо-транспортну пригоду дозволить не тільки свідомо і швидко водіям – учасникам ДТП врегулювати питання опису ДТП, а й надати цьому виду страхування значної динаміки.

Останні два роки характеризувалися також збільшенням кількості страховиків, які необ'єктивно оцінили ризики, пов'язані зі здійсненням даного виду страхування, і, фактично, були не в змозі виконувати свої фінансові зобов'язання за такими договорами. За попередніми оцінками, боргові зобов'язання страховиків-банкротів (в минулому – членів МТСБУ) складають більше кількох десятків мільйонів гривень (остаточний розмір з'ясується), які важким тягарем, на умовах колективної відповідальності членів Бюро, лягають на централізований страховий резервний фонд захисту потерпілих МТСБУ.

З огляду на зазначене вище, управлінські органи МТСБУ прийняли важливі організаційно-управлінські заходи, зокрема: створені відповідні підрозділи в структурі МТСБУ з управління страховими ризиками; встановлені більш жорсткі умови щодо членства в МТСБУ; розроблені методика і порядок оцінки фінансових ризиків страховика – члена МТСБУ; введений порядок застосування заходів впливу по відношенню до страховиків – порушників умов договору про співпрацю в сфері обов'язкового страхування автоцивільної відповідальності; більш жорстким став порядок дистрибуції бланків страхових документів за внутрішніми та міжнародними договорами, формування статистичної та фінансової звітності за результатами провадження ОСЦПВВТЗ, наповнення єдиної централізованої бази МТСБУ тощо. ■

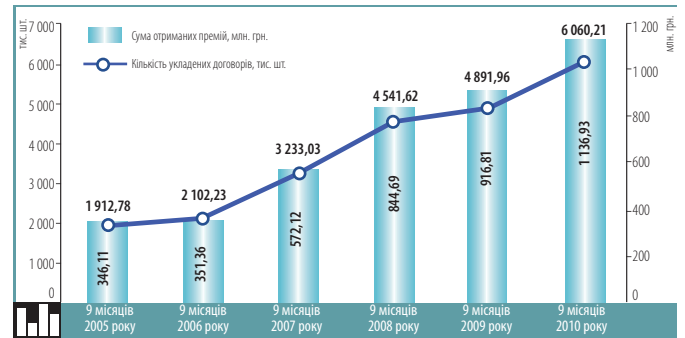

Рис. 1. Динаміка кількості укладених договорів та суми отриманих страхових платежів у січні-вересні 2005-2010 років

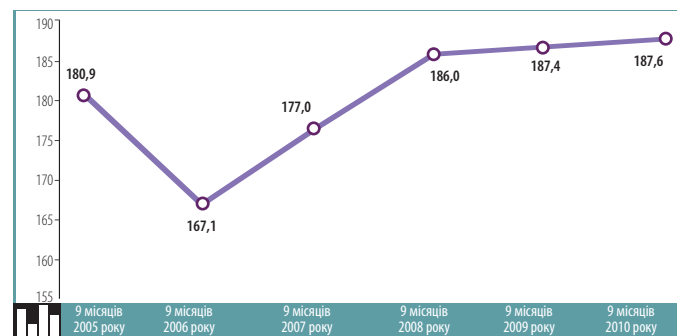

Рис. 2. Динаміка середньої вартості полісу ОСЦПВВТЗ у січні-вересні 2005-2010 років, грн.

Рис. 3. Динаміка кількості врегульованих заяв та сум здійснених страхових відшкодувань страховиками – членами МТСБУ у січні-вересні 2005-2010 років

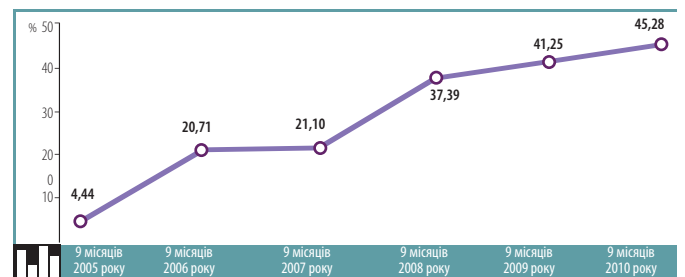

Рис. 4. Динаміка середнього рівня виплат за внутрішніми договорами ОСЦПВВТЗ у січні-вересні 2005-2010 років, %

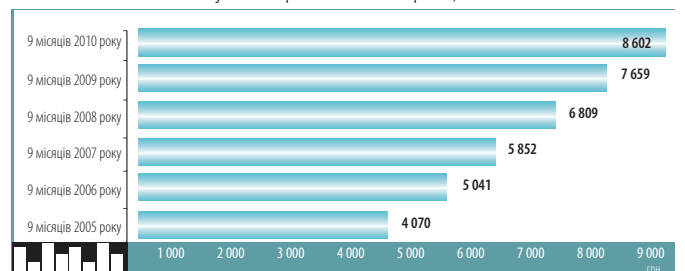

Рис. 5. Динаміка середньостатистичної суми здійсненого страхового відшкодування страховиками – членами МТСБУ у січні-вересні 2005-2010 років